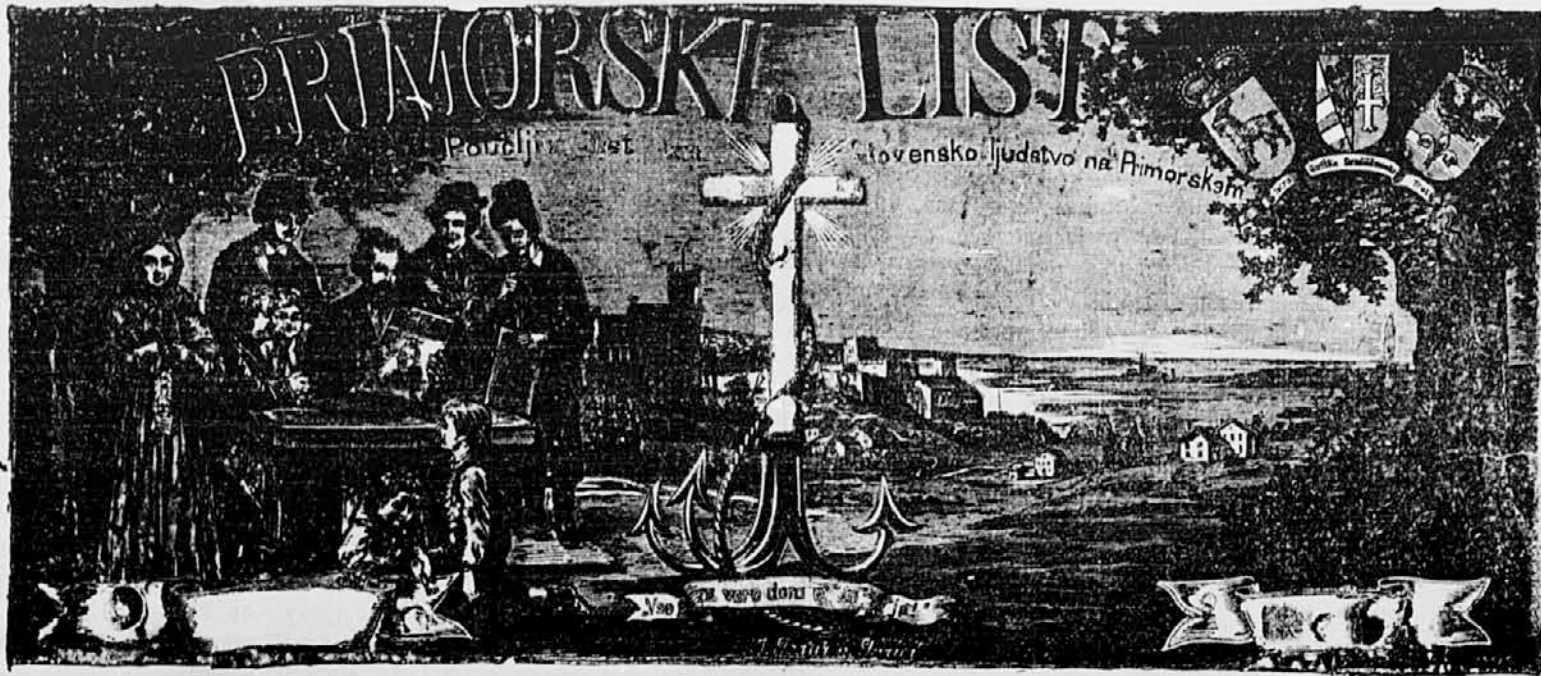

Izbija vrak četrtak ob 4. uri popoldne. Rokopisi se ne vračajo. Ne frankovana pisma se ne sprejemajo.

Cena lista znaša za celo leto 4 krone, za pol leta 2 kroni. Za manj premožne za celo leto 3 krone, za pol leta K 1'50. Za Nemčijo je cena lista 5 K, za druge dežele 4 K in 2 v. s. K.

Rokopise sprejema "Narodna Tiskarna" Gorici, ulica Vetovna št. 9.

Naročnino in ravnala s prejema upravnishvo, Gorica Semeniška ulica št. 16. Posamezne številke se prodajajo v tobakarnah v Šolski ulici, Nunski ulici, na Josip Verdijevem tekalšču nasproti mestnem vrtu, pri Vaclavu Baumgartl v Korenjski ulici in na Korenjskem bregu (Riva Corno) št. 14. po 8 vin.

Oglasi in poslanice se računijo po petih vrstah in sicer: če se tiska enkrat 14 v., dvakrat 12 v., trikrat 10 v. Večkrat po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Ivan Bajt v Gorici.

Tiska „Narodna Tiskarna“ (odgov. L. Lukežič) v Gorici.

Izjava.

Na opetovano zatrjevanje od liberalne in klerikalne strani, da bi podpisani klub imel kakšno zvezo z italijanskim liberalnim klubom v deželni zboru, izjavlja podpisani, da klub take zveze nima in ni imel. Vse nasprotno sumničenje in podlitkanje je izrodek liberalne domišljije, kateri so sli tudi nekateri klerikalci na lim. Klub protestuje proti takemu natolcevanju ter opozarja, da mu dela enako krivico, kdor te neresnične odnošaje izmišlja, kakor kdor jih skuša dokazati ali nepremišljeno veruje. Klub imenuje lažnika in obrekovalca vsakega, ki te vesti trosi ali ponavlja, dokler jih ne dokaže. Dokazati pa tega ne more nikdo, ker take zveze ni in ni bilo.

V Gorici, 15. oktobra 1908.

„Klub. slov. ljud. stranke“.

Našim agrarcem!

Ves liberalni in agrarni svet na Goriškem je bil zbran preteklo nedeljo na raznih krajih, da kliče ogenj in žveplo z neba na zastopnike slovenske ljudske stranke, ker nočejo držati Andreju Velikemu stremenov, po katerih bi se spel na visokega poveljniškega konja ter zavilhtel svoji pasji bič po deželi goriški, v prvi vrsti po glavah tistih, ki v katerem koli oziru zavzemajo odlična mesta v deželi, okraju ali občini, pa so si ohranili še kaj gospodarske in duševne samostojnosti.

Osmero deželni poslancev je imelo javne shode, na katerih so dokazovali pravilnost svojega postopanja ter zvrčali krivdo, da deželni zbor ne deluje, na ubogo paro klerikalnih poslancev. Proslavljali so svojo in svojega zapovednika modrost, previdnost, rodoljubje in neizmerno ljubezen do — kmeta trpina.

In ta osmorica ni prišla do tega, da bi bila spoznala in javno priznala, da ona je kriva sedanjí nedelavnosti deželnega zbora, ker jej je več na tem, da spravi

Andreja Gabrščeka na konja, kakor pa da vrši poslanske dolžnosti, katere je sprejela ob volitvi.

Koliko krika in upitja za časa volitev, da agrarci in liberalci nočejo imeti poslancev podrepnikov, odvisnikov, prives itd. itd., ampak razumne, neodvisne kmete in posestnike, ki bodo znali vsakomur v brk povedati resnico in tirjati pravico.

In kaj vidimo zdaj v zbornici? Andrej Veliki v opravi stotnika iz Koepenika kakor petelin na gnoju skače in kikirika, da se mu vse smeje. Okolu njega dva desetnika „in Habachtstellung“, čakajoča povelj, ali vršča naredbe, izdane na drobno ali na debelo. Ostali kot pridni solarji z rokami na mizi se zavedajo svojega dostojanstva ter občudujejo skakavost, preširnost in — kričavost svojega načelnika.

Ali je zato poslalo slovensko ljudstvo in slovensko veleposestvo svoje zastopnike v deželni zbor, da bodo delali štafažo Andreju Gabrščeku? da bodo dopuščali in podpirali njegove burke in njegove zveze preko slov. katoliške stranke v nečast in škodo slov. narodu?

Kedaj je bilo o tem govora, da le tedaj sme deželni zbor delovati, ako je Gabršček deželni odbornik, Gasser njegov tovariš, Faidutti deželni glavvar? In zdaj vidimo kompaktno zvezo Faidutti-Gasser-Gabršček, katere člani so tudi naši agrarci in veleposestniki, ki nima drugega namena, ko da ustreže pohlepčnosti teh gospodov, in ki posredno ovira vsako delovanje v zboru, „dokler se pogoji ne izpolnijo“.

Ali ni bilo vedno rečeno, da agrarci niso liberalci? Zdj pa se ne samo vežejo s slov. liberalci, ampak so se slepo udali in popolnoma podvrgli prvemu liberalcu in očetu slov. liberalizma na Goriškem Andreju Gabrščeku.

Pri tem jih nič ne peče vest, da zanemarjajo svojega načelnika

dr. Frankota, katerega so po dolgih prošnjah in pogajanjih posadili na načelniški prestol svoje stranke, kateremu pa zdaj privoščijo le mesto desetnika poleg koepeniškega stočnika, kakor neodvisnemu tovarišu dr. Gregorinu.

Ali se ni vedno govorilo na volivnih shodih veleposestnikov, katere so sklicevali Franko in tovariši, da veleposestniki morajo imeti take zastopnike, ki so sposobni tudi za deželne odbornike? Nato so postavili štiri kandidate, ki so bili vsi izvoljeni: dr. Franko, Kovač, Obljubek, Zavnik. Zdj pa gospodje agrarci in veleposestniki nobenega teh ne smatrajo sposobnim za deželni odbor, ampak z vso odločnostjo in vnemo postavili so se za And. Gab., katerega hočejo v deželni odbor v izogib, — da deželni zbor drugače ne bo deloval.

Tu se vidi, koliko resnosti je bilo ljudem, ki so za časa volitev upili: kmet mora kmeta zastopati, posestnik posestnika. Kmet in posestnik imata zastopnike iz svojih vrst; in kaj delajo ti gospodje? Vnemajo se za trgovca in obrtnika, pisarja And. Gab. ter so pripravljene na skrajni odpor, ako se jim ne dovoli ta mož za dež. odbornika in gospodarja v deželi.

And. Gabr. je dobro vedel, zakaj je dal upiti: kmet kmeta. Vedel je, da na ta način dobi poslance, med katerimi bo on kraljeval, ker tako glasnega in drznega kluna nima nikdo kakor on; to pa imponira možem, ki niso vajeni šarlatanstvu, kakor On.

Možje, agrarni poslanci, nekoliko poguma, in samozavesti, pa otresite se jarma, ki ste si ga sami naložili. Ali hočete v resnici svetu dati povod misliti, kakor bi si brez Gab. ne mogli pomagati? Z ozirom na svoje volivce ne smete kaj takega storiti. Izvoljeni ste kot možje, ki ste sposobni izpolniti svoje mesto. To pokažite v dejanju s tem, da se otresete sramotnega Gab-ovega jarma ter postavite iz svoje srede

kandidata za deželni odbor.

Ako hoče par liberalcev z Gab... hoditi, prosta jim pot. Vi pa pokažite, da ste prosti možje, tudi po volitvah, tudi v zbornici. Gab-ovega pasjega biča ne bojte se; kajti imamo še drugih bičev, pletenih iz drugih stremenov, ki pokažejo, komur treba, da tudi zabavljanju in zmirjanju mora biti enkrat konec.

Kolikor je dobro mislečih, poslancev in volivcev, se vas oklenejo. Kdor trdi, da je neodvisen, mora biti z vami. **S pekлом pa ni zveze krščenemu človeku, ki še veruje v Boga.**

Program agrarne stranke nima v gospodarskem oziru ničesar, kar bi se ne ujemalo z gospodarskim programom slovenske ljudske stranke. Pristaši agrarne stranke zatrjujejo, da spustujejo brez izjeme Kristusov nauk in njegovo cerkev. Med tema strankama ni torej bistvenega razločka, in ni razloga, zakaj bi se ne zblížali ali celo združili.

To bližanje naj izvršijo najprej poslanci teh dveh strank; ljudstvo bo brez dvojbe z njimi ter bo odobravalo in z veseljem pozdravljalo pomirjenje v deželi. Za pomirjenje so pripravne in poklicane le take stranke, ki ljubijo resnico in mir. Kdor pa živi od laži, obrekovanja in prepira, ni za tak posel, ker pomiriti se je zanj toliko kakor socialno umreti.

Ako se združijo v deželni zboru v skupno delovanje zastopniki slovenske ljudske in agrarne stranke, tvorili bodo parlamentarno skupino, s katero morajo računati ostale stranke, s katere pomočjo in sodelovanjem je mogoče in zagotovljeno **uspešno delovanje** deželnega zbora, katero želi in prosi vsak dobromisleč rodoljub.

Slovenski agrarci, v vaših rokah je usoda deželnega zbora in dežele. Od vas je odvisno, ali bo

Gab. v am zapovedoval, ali vi njemu. Skupaj ne boste orali, ker Njegova Visokost ne pozna in ne priznava sebi enakega. Njemu nasproti smete le služiti ali zapovedovati; »glihe« nima in je ne priznava.

Te besede, izrečene zadnji trenotek pred zaključenjem ali razpustom deželnega zbora, naj si poslanci agrarne in neodvisne stranke vzamejo k srcu in dobro premislijo. Od njihove odločitve odvisno je uspešno delovanje v deželnem zboru, odvisna je usoda deželnega zbora in v veliki meri tudi usoda — dežele same.

Dixi et salvavi animam meam.
Rekel sem in rešil svojo dušo.

Kdo je obsojen?

Znano je, da je premilostni knez in nadškof ostro obsodil škandal, da se katoliška stranka radi efemernih (kratko trajajočih) koristij veže z liberalci, ter izrazil željo, naj bi obe katoliški stranki v deželi složno postopali in se podpirali.

Kdo je obsojen s temi besedami? Brez vsega dvoma stranka prošta Faiduttija, kakor se je nadškof že prej jasno in odločno izrazil proti raznim osebam. To je tudi naravno, ker italijanska katoliška stranka se je v resnici pismeno zvezala s slovensko stranko, kateri načeluje oče in general slovenskega liberalizma na Goriškem Andrej Gabršček, katero zvezo priznavajo prošt Faidutti in slov. liberalci. —

Zveza velja za volitve v deželni odbor in odseke sloni na podlagi: do, ut des; ti dam, da mi daš. Faidutti priznava Gab.-ovi stranki pravico do dveh deželnih odbornikov, med njima, kakor se po sebi razume, tudi Andrej Gabršček sam, ter jej zagotovi svojo odločilno pomoč pri volitvi iz cele zbornice. Gab.-ova stranka priznava Faiduttiju pravico do deželnega odbornika, ki bi bil Gasser, ter jej zagotovi svojo odločilno pomoč pri volitvi iz pete kurije in kmečkih občin.

Faidutti bi bil rad deželni glavar, kar pa pri sedanjih konstelaciji ni tako lahko. Gabr. zahteva drugega odbornika, kar je mogoče doseči v veleposestvu, ako bo žreb njemu naklonjen. V tem slučaju bi novi odborniki starega glavarja tako dolgo mrcvarili, da bi se naveličal in odstopil. In tedaj bi bila F.-ju pot uglajena do predsedniškega stola.

Ako bi pa žreb pri volitvi iz veleposestva odločil proti slov. liberalcem, proti Gabr., tedaj bi Faid. in Gab. s svojimi pristaši onemogočili zborovanje; prišle bi nove volitve in z njimi popolna zmaga sedanjih zaveznikov, na kar bi prosto med seboj delili predsedniški mesti in deželna odborništa.

Zveza med tema strankama se je pokazala tudi tedaj, ko je šlo za to, kako naj se odseki sestavljajo, in kose je Gab. izmislil, da se mora pritožiti pri vladi radi postopanja dež. glavarja.

Da je Faid.-va stranka »obsojena«, o tem ni dvoma. Ali naši »prijatelji« — ne samo zunaj ljudske stranke, ampak tudi v njej — bi radi dokazali, da obsodba velja tudi slov. kat. stranki. To bi imelo nekaj za se, ako bi se slov. kat. str. vezala s katero liberalno.

Z italijansko liberalno stranko se nima za kaj vezati, ker pri volitvi v deželni odbor si druga drugi ne moreta nič pomagati, ali pa si nista potrebni. V mestih in trgih imajo ital.

liberalci absolutno večino, v veleposestvu odločuje žreb, v peti kuriji in kmečkih občinah, kakor tudi v celi zbornici imata večino Faid.-Gab. Tedaj nimajo slov. klerikalci za kaj se pogajati z lib. Ital.

Pa obstrukcija? Slov. ljud. stranka obstrukcija, da zapreči, v kolikor in dokler ji je mogoče, da bi And. Gab., vodja goriškega liberalizma, stopil v deželni odbor. Ljudski stranki se zdi to potrebno in koristno za deželo.

Ako italijanski liberalci ob istim času s svojega stališča obstrukirajo, je to naravno; vsaj tudi Gab. in Faid. sta žugala z obstrukcijo, ker to je dandanes parlamentarno sredstvo, s katerim se manjšina bori zoper nasilstvo večine. — Nasilstvo proti slov. ljud. stranki obstoji v tem, da jo hočeta Faid.-Gab. popolnoma izključiti iz deželnega odbora.

Kar laže »Soča« že sedem let o zvezi dr. Gregorčiča z dr. Pajerjem, oziroma slov. ljud. z ital. lib. klubom, ne more ovreči dejstev, ki take zveze ne poznajo.

Načelnik kluba slov. ljud. stranke je poslal »Slovincu« brzojav, v katerem protestuje proti trditvi članka »Goriška politika«, da bi dr. Gregorčič ali njegov klub imel zvezo z dr. Pajerjem ali laškimi liberalci, ker take zveze ni in je ni bilo.

Kar se tiče skupnega postopanja katoliških strank v deželi, moramo priznati, da na slovenski strani se je pravilno postopalo. V dosEGO soglasja z ital. stranko so se vršili krajši ali daljši razgovori že zdavna. Slednjič, da bi se dal tem prizadevanju tudi viden izraz, je sledila pismena ponudba od strani slov. ljudske stranke, ki pa ni dobila zaželjenega odziva.

Slov. ljud. stranka je bila stopila v dogovore tudi s poslanci slov. agrarne in neodvisne stranke (6 mož, katerim načeluje dr. Franko) — izrecno poudarjajoč da ne išče stika z Gab. in liberalno stanjo. A dobila je odgovor, da z ozirom na sedanjí kritični položaj in na svojo parlamentarno zvezo z laškimi ljudskim klubom smatra predložene pogoje (tudi ločitev od Gab.) za nesprejemljive.

Z liberalci ljud. stranka ni iskala zveze in tudi ni dobila nikake ponudbe od te strani.

Zaračunil se je.

Kdo pa? No, Andrej Gabršček. Kako lepo je bilo vse napeljeno! On, ki je ubijal toliko let slovenskega klerikalnega zmaja, se je sedaj združil s proštom Faiduttijem, reprezentantom furlanskega klerikalnega lintverja. Prišla je tretja seja deželnega zbora. Zaveznika sta imela ta dan v seji večino. To opazivši, je dr. Franko stavil nujni predlog, da se volijo dež. odborniki še pred potrditvijo deželnih volitev! Gabršček je stal kot moderni Tantal lačen in žejen do pasa v bistri vodi; nad njim je visela veja z zlatim sadjem. Že je stezal roko po njem — a glej! Pritulil je vihar ter odnesel vejo z zlatim sadjem vred v sinje višave vsemirja.

Govorimo jasneje!

Gabršček je hotel doseči s pomočjo Faiduttijevo deželno odbornišvo in s tem »zlate jaslice v deželni hiši« in pa komando v deželi. Ne more »falit«, si je mislil, je vse fino premišljeno! Potem bi on rad videl tistega, ki bi si upal drugače misliti, kakor bi on določil! Oh, kako divno bo to, si je mislil v svojih sladkih sanjah. Pa na vruga!

Ta preklemana obstrukcija mu je vse zlate sanje podrla! In zdaj je začel bruhati iz sebe »Efijalte«, »narodne izdajalce«, »lenuhe«, »kvintale neporabne, mrtve mase« in drugo podobno robo.

Bodimo objektivni: kdo pa naj ostane miren, če mu kdo uniči najsrčnejše nade? Zato pa naj se tudi nikdo ne čudi, da se hoče mož maščevati nad onimi, ki so mu prekrizali račune. Ali kako? E, staro sredstvo naj pomaga: bombe je treba, da se ljudstvo razburi, da ljudje ostrme, da le o tem govoré in občudujejo junaka, ki je imel pogum tako odločno nastopiti. In to bombo je prinesla »Soča« pod naslovom »Goriška dežela na robu finančnega poloma«. Prinesla je seveda, kakor po navadi, tudi grozne račune, točila je hinavske solze, zavijala oči polne usmiljenja do kmeta-trpina. Oh, ta hlinjena skrb za deželne finance in za kmeta! Predobro poznamo v tem pogledu »Sočo« in njenega junaka. Še nismo pozabili užitnine!

Da pa ima bomba uspeh, je treba o njeni vsebini povsod razpravljati, se zgražati, ljudsko maso razburjati in šuntati. Da bode teren za nove volitve že pripravljen, da se bode Andrej Gabršček v očeh naroda svetil kot prvi rodoljub, ki ima srce za kmeta in ki edini ima zmožnost in voljo rešiti deželo »finančnega poloma« (kdo bi se ne smejal!), zaukazalo se je članom »Slovenskega kluba«, da so preteklo nedeljo na vseh straneh dežele priredili shode, na katerih so ljudstvo razburjali z vsebino »Sočine« bombe.

In kaj je resnica?

Resnica je, da je vključ v večjim potrebščinam finančno stanje dežele ugodno in da je mnogokatera avstrijska dežela v tem pogledu na slabšem kakor naša. In vendar bo pri bodočih volitvah ta »Sočina« bomba eno glavnih sredstev, s katerim se bodo volilci slepili. Somišljeniki! Povejte ljudem, kaj je resnica.

„Soča“ — besni.

O! kar si je zabil v glavo, da je poklican po milosti pekla na stolico deželnega odbornika, postal je Andrej Veliki ponosen, celo ošaben in zelo nervozen. Zamišljeno teka od botege do botege ter šteje dneve in ure, kedaj zasede omenjeno stolico, za katero se sam sebi vidi najsposobnejšega. Nestrpen je bil že kmalu po volitvah ter zahteval od vlade, naj skliče zbor v kratko zasedanje, da se konstituirá, ter prične on šteti svitile kronice. A vlada mu ni hotela izpolniti želje; zato jo je pa grdo nahrulil ter zažugal, da ji vže pokaže, kaj zna.

Zdaj pišemo vže 15. oktobra in še ni — nič. To je hudó, tega ne more več prenašati, postal je tako nervozen in nestrpen, da se je bati za njegovo dušno ravnotežje.

Njegov list »Soča« je zrcalo njegovega dušnega stanja. Pred osmimi dnevi je ta list pozivljaj slovensko ljudstvo, naj pljuva v obraz izdajicama dr. Gregorčiču in prof. Berbuču, ker sta Drejcu zapredila pot v odbornišvo: list od četrtka pa besni o finančnem deželnem stanju, katero sta zakrivila »zaveznika« dr. Pajer in dr. Gregorčič.

Ta konfuzna zmes je jasen dokaz, da se listu v Gosposki ulici meša. Postal je besen in konfuzen; kar hoče grajati, nehoté in nevedé hvali, in obratno. Evo vam par dokazov:

V 9 letih Pajerjeve vlade, piše list z dne 8. oktobra, narastli so deželni izdatki od 485.000 K na 1.817.000 K, torej so se pomnožili za 1.332.000 K; a doklade so zrastle od 15 oziroma 17% na 20% pri realnem davku, in od 20% na 30% pri obrtnini.

No, če se upa deželni glavar kriti sedanje potrebščine, ki so za 1.332.000 K večje od onih leta 1900, le s poviškom doklad za 3, 5 oziroma 10%, je res gospodar, kakoršnega dežela še ni imela. To sledi neposredno iz »Sočine« pisavo. Pomislite, preblagi grof Coronini, je kril deželne potrebščine v znesku 485.000 K z dokladami 15, 17 in 20%; a dr. Pajer krij potrebščine v znesku 1.817.000 K skoro z istimi dokladami na izravne davke. Ali je mogoče dati sedanjemu glavarju lepše spričevalo o njegovih izrednih spričnostih v deželnem gospodarstvu?

Tega spričevala pa mu ne dajemo mi, ampak »Soča«.

Navedeni list navaja dalje, da so poskočile v tej dobi naklade od vžitnine od 20% na 120%, in to v deželi, kjer je vino glavni pridelek, kateri je treba varovati.

Izvrstno! — podpišemo z obema rokama; a povej modra »Soča«, kedaj in zakaj so se povišale te doklade? Ali ne radi tega, da je bilo mogoče vpeljati deželni šolski zalog v znesku 250.000 K ter ob svojem času zboljšati učiteljske plače? In povišanje od 100 na 120% komu je bilo v prilog? Na-li učitelstvu?

»Sočin« pisac naj ukaže učiteljem, da se zadovoljijo z isto plačo, kakoršno so imeli pred l. 1899, in ta naklada se zniža takoj za 80%.

Učitelji morajo biti pač hvaležni »absolutni vladi« Pajer-Gregorčič, da so prišli do sedanjega zboljšanja plač; a »Soča« to graja. No, ko pride na vrsto absolutna vlada Gabršček-Faidutti, se takoj znižajo naklade od užitnine in gospodje učitelji bodo potem — intenzivneje za nju agitrali!

Tudi dejstvo, da je dosegla »absolutna vlada« Pajer-Gregorčič povišanje doklad na pivo od 1 K na 4 K bi hotel »Sočin« pisac grajati ter jima šteti v zlo, a revše se je s tem pač nesmrtno blamiralo, ne čuti, da je to največja pohvala za nju. — Čujte vi, vinorejci, velik greh sta pozročila označena gospoda, ker sta dosegla ta povišek! Kaj pravite k temu? Ali niste vi vedno na shodih in s peticijami zahtevali, naj se to zgodi? In sedaj je to greh, ker ni tega dosegel Andrej Veliki?! Ko pride on na krmilo s Faiduttijem, zniža vse doklade, posebn o pa ono na pivo; a vključ temu zviša še učiteljske plače, bo gradil in popravljaj ceste, ki so bile zelo zanemarjene, bo napravljaj vodnjake in vodovode, bo delil podpore za različne potrebščine kmetom in vinorejcem, sploh preoberne ves svet z jezikom, kakor je to naredil pri narodnih podjetjih, katerim načeljuje.

»Soča« hoče grajati to, kar smatrajo vsi naši vinorejci za jako važno pridobitev, in graja za to, ker sta pridobila označeni povišek na pivu Pajer-Gregorčič. Uterjena je, da je s tem uničila njun upliv in veljavo; a vsak razumnik sodi drugače. S tem pač le povspejuje in zagovarja navedena gospoda.

Še večji znaki blaznosti in z njo združene hudobije se kažejo iz naslednjih točk »Sočinega« članka o deželnih dolgovih, brezobrestnih posojilih in deželni norišnici. O tem prihodnjič; a za danes bi moramo staviti vendar le še vprašanje na gg. dr. Gregorina in dr. Franka, člana slovenskega kluba, kateremu načeljuje A. Gabršček.

Kako moreta vidva, akademično isobražena moža, capljati za človekom, čegar glasilo pozivlja javno naše ljudstvo, naj pljuva dr. Gregorčiču in prof. Berbuču v obraz kot izdajicama naroda, ko vendar vesta, da imenovana gospoda sta posvetila vse svoje moči blaginji naroda in razvoju njegovih umstvenih in materijalnih močij. Ja-li tudi že Vama zamrl čut za dostojnost?

Goriški deželni zbor.

V torek dne 13. t. m. ob 5h popoldne se je vršila sedna seja deželnega zbora. Na dnevnem redu je bilo 126 točk. Ob nalačeno polni galeriji otvori glavar sejo, nakar se prečita zapisnik.

Gabršček popravlja zapisnik, češ da se on zadnjič, ko je zahteval računa o dež. norišnici, ni oglasil k opravljeniku, ampak k dnevnemu redu. Nadalje pravi, da ni slišal, da mu je glavar vzel besedo; zato je govoril naprej. — Zapisnik se odobri.

Glavar naznani, da mu c. kr. namestništvo naznanja, da je dobil cesarjevo potrjenje deželni zakon o ustanovitvi občinskega kreditnega zavoda, ki ga bo upravljal dež. hipotečni zavod. — Nadalje je poljedelsko ministerstvo predložilo dež. zboru načrt v varstvo poljedelstvu koristnih ptičev. Nato prečita tajnik došle prošnje, nakar se začno čitati nujni predlogi laških liberalcev. Posl. Venier je vložil predlog proti pelagri. Predlogu je priložil tudi 444 strani debelo knjigo, ki bi se bila morala prečitati.

Gabršček: Ali bomo to knjigo poslušali?

Galerija začne kričati.

Gabršček: Ali gospod vladni zastopnik nima še nobenega dekreta, da bi nas poslal domov.

Šum na galeriji.

Grof Attems, zastopnik vlade, lista po svojih papirjih.

Gabršček: To jo deželna norišnica!

Galerija razsaja.

Gregorin opozarja glavarja, naj napravi mir na galeriji.

Gabršček: Kaj pa hoče; saj glavar vam obstruira!

Glavar da Gabrščeku ukor.

Galerija ubije eno šipo. Klici „Bravo“! Velikanski šum.

Gregorin: Galerija se zabava, dežela bo pa plačala.

Gabršček: Prosim, da se konštata, koliko strani ima ta knjiga.

Galerija vpije.

Glavar (Gabrščeku): Vi sami izivate galerijo, da kriči.

Med tem šumom je laški liberallec Venier, ki je stavil predlog, odšel iz zbornice.

Gregorin: Kje pa je Venier?

Gabršček: Je šel pit pivo.

Zapisnikarja, ki bereta knjigo, sta že oba utrujena. Zato mora priti v dvorano drugi uradnik.

Gabršček dela vedno medklice.

Galerija se nad njimi zabava.

V dvorano pride mons. Faidutti.

Galerija se mu začne smejati.

Gabršček vpije: Škandal je, da galerija ne pusti poslancem miru.

Velik vihar na galeriji.

Glavar ukaže dež. glavarju Pettarinu, naj s pomočjo slug izprazni galerijo. Toda sluga so brez moči, Pettarina nihče ne posluša.

Štrekelj nekaj vpije na glavarja.

Franko mu zaukaže, naj bo tiho.

Štrekelj uboga.

Na predlog laškega liberalca Bernardelli se seja prekine za pol ure.

Poslanci odidejo iz dvorane. Galerija ostane in se cele pol ure po svoje zabava.

Po preteku pol ure začno prihajati poslanci zopet v dvorano. Ko hoče dež. glavar zopet otvoriti sejo, vidi, da zbornica ni sklepčna. Pettarin je letal po laške liberalce; a ti niso prišli. Gregorin in Gabršček sta cel čas kukala pri vratih noter; a v dvorano nista hotela. Ko je glavar sejo zaključil, sta prišla nazaj.

Pred zbornico se je zbrala velika množica ljudstva. Stala je tudi pripravljena straža desetih policajev, ki pa niso imeli opravka.

Politični pregled.

Male politične vesti.

12. oktobra. — V Srbiji vlada veliko razburjenje radi aneksije Bosne. Srbi zahtevajo vojsko z Avstrijo. Organizirajo se vstaške čete, ki hočejo prekoračiti bosansko mejo. — Turki bojkotirajo avstrijsko blago. — Bolgarski car Ferdinand je danes prispel v slovesnem vходу v glavno mesto Sofijo. Pri sprejemu je bilo 50.000 ljudi. — Ker srbski prestolonaslednik Jarij hajska na vojko, ga je radi tega posvaril min. predsednik Milovanovič, ki noče vojske z Avstrijo, ker bi bila za Srbijo pogubna. — Anglija hoče anektirati Egipt; a vrniti Turčiji otok Ciper. — V Avstrijski delegaciji v Budimpešti je dr. Šusteršič imel znamenit govor o jugoslovanskem vprašanju.

13. oktobra. — Baje se kažejo v Bosni nevarna znamenja za vstajo. — Napredni bosanski Turki svare prebivalstvo pred vstajo. Prav tako Hrvatje. Hajska pa Srbi in stari Mohamedanci. — Belgrad se je nekoliko pomiril. — Rusko črnomorsko brodogradništvo je pripravljeno, da odplove. Rusi bi namreč radi prisilili Turčijo, da jim odpre morako pot Dardanele. Angleži pa se tega boje; zato se tudi angleško brodogradništvo zbira v grškem morju. —

14. oktobra. — Govori se, da se je srbski kralj Peter odpovedal. — V srbsko vojsko se je vpisalo prostovoljno tudi več Slovencev iz Trsta. — Ljubljana dobi samoslovenske ulične napise. — Turki so v Jafi napadli avstrijsko pošto.

† Danilo Fajgelj.

Danilo Fajgelj — pač znano ime našemu narodu! Ni je z lepa glasbene zbirke, kjer bi ne našli njegovega imena! Cecilija, Slovenska pesmarica, Cerkevni glasbenik, Glasbena matica, Goriško Cecilijino društvo i. dr. povsod nahajamo njegove prispevke. Bil je izvanredno plodovit glasbenik — bil je, ker ga ni več, umrl je v četrtek zvečer in v soboto so ga položili v hladno jamo k večnemu počitku. Pozabljen pa ne do, dela njegova ostanejo in bodo pričala, kako delaven je bil — nad 370 „opusov“ je ostalo, koliko listov je prinašalo njegove referate o muzikalnih novitetah! Ko je c. kr. ministerstvo odkupilo njegove rokopise, da jih pri priliki obelodani, odposlal je zavoj, težak 17 kg in vse to krasno pisano, da, po večem je še črte sam narisal. Orglje so bile njegov instrument, te je umel, kakor malokedo; največ in najlepše njegove skladbe so za orglje, škoda, da jih ni več objavil in, da še teh, ki so že objavljene, ni več dobiti!

Rajnik je bil rojen v Indriji dne 19. novembra 1840., služboval je v Bučki na Dolenjskem, potem na Trati in v Zalemlogu na Gorenjskem. Dolgoletna njegova služba v Tolminu in na Srpenici je še premnogim v spominu. Zadnja leta je preživel vpokojen v Gorici, kjer je opravljal službo organista v župni cerkvi sv. Ignacija. Sedaj ga ni več, upati je pa, da bo tudi po njegovi smrti zagledala beli dan še marsikaka njegova skladba. Izgled njegov pa naj nam ne kaže samo, koliko zamore en človek narediti, ako ima resno voljo, temuč naj tudi druge navduši za resno delo!

Kokošar.

Darovi.

Jubilejni darovi za „Slovensko sirotišče“:

P. n. gg. Josip Fon, državni poslanec 20 K, Andrej Matejuro, delavec v

Loobnu na Štajerskem 5 K, baron Herman Spaun, c. in kr. admiral v p. 20 K, p. n. Ivan Hanibal pl. Grimmer, c. i. kr. polk. in graščak v Solkanu 25 K, vitez dr. Aron Luzzatto, mestni protofizik v p. 20 K, Hgin baron Tacco, veleposestnik v št. Ferjanu 20 K, Hranilnica in posojilnica v Černičah 10 K, županstvo Grahovo ob Bači vsled starašinskega sklepa z dne 20. avg. t. l. ustanovnico 200 K, Fr. Orašec, c. k. vodja v Gorici 3 K, vitez Josip Fabiani v Kobdilju 20 K, Medvešek Josip 1 K, Chinese Marija, trgovka 40 v, Ana Sutner 2 K, Cij Marija 1 K, Anton Persič, dimnikar 1 K, Marovec Ivan, Gradenca 1 K, Ivan Černie, Bilje 30 v, Karol Makuc, trgovec 1 K, Anton Plahuta, posestnik 1 K, Doljak Ivan, St. Maver 40 v, Bizjak Ivan v Dolu 1 K; Marija Kancler, vdova 1 K, Malič Ivan Dol. Vrtojba 30 v, Adolf Urbančič, mesar 1 K.

Bog stotero poplačaj vsem našim dobrotaikom! Vse v boljšo bodočnost slovenskega naroda pod slavno vlado Njega Velikdanstva cesarja Franca Jožefa I.

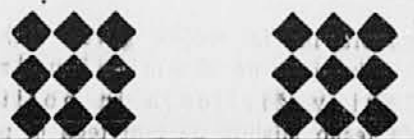
Novice.

Da ni zveze med slov. katoliško in ital. liberalno stranko, dokazuje tudi g. J. A. v „Slovenu“ z dne 14. okt., da skuša ravno nasprotno dokazati. Ako nima boljših dokazov za svojo nasprotno trditev, tedaj je že zgubljen. Pravi, da imenovanje dr. Gregorčiča deželnim podglavarjem je sad ital. lib. zveze. Dokaza za to trditev nima. Mi mu pa lahko rečemo, da slov. liberalci so pismenim potom v tako imenovanje pogojno privolili ter da prošt Faidutti in dr. Šusteršič lahko imenoma navedeta one osebe, ki so se potegovala za rečeno imenovanje, ki pa nimajo mesta med ital. liberalci. Vlada je bila dolgo neodločna, ali bi se postavila na stališče narodnih ali političnih strank. V prvem slučaju gre Italijanom glavar, Slovincem (lib.) podglavar; v drugem slučaju pa: liberalcem (9+9) glasov, klerikalcem (6+6) pa podglavar. Zadnje je obveljalo, in ker je glavar Ital., je podglavar Slov. (klerik). To je vsa „kunšt“, katere g. J. A. ne more umeti.

G. J. A. pravi, da dr. Gr. je ponudil proštu Faid. en deželnoodborski mandat, a za se da je tudi zahteval brezpogojno en mandat, da je toraj razpolagal čez dva mandata, kar mu je bilo mogoče edino le po dogovoru z ital. liberalci.

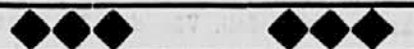
Povemo mu pa, da dr. Gr. ni zahteval od prošta F. en mandat, ampak samo njegove glasove za 1 mandat, in da ta mandat ni bil zagotovljen, ampak še vedno negotov. — Ne, ne, J. J. A., nikar si ne lomite glave, da bi dokazali, kar se ne da dokazati — ker ne biva — ampak bodite pametni, pa verujte poštenim ljudem. Znak neolike in pouličnega mišljenja je, ko sumničite dr. Gr., da hoče nekaj tajiti, kar vendar ne eksistuje. Wie der Schelm ist, so denkt er von anderen. Nič se ne bojte, dr. Gr. ima toliko moštva, da prizna svojo krivdo, ako biva, ter da prevzame odgovornost za njo. Vprašajte o tem dr. Kreka!

Prošt Faidutti je majhne postave, pa brihtne glave, ter spravi v žakelj marsikoga, ki ima debelo glavo. Kako se je muzal, ko je pisal načelniku slov. klerikalcev, da njegov klub ne bo sklepal o zvezi s katerikoli klubom, dokler ne dobi zagotovila gledé 1 odbornika in vrste, po kateri se bodo odborniki volili (med tem tje bil pa že vezan s slov. lib.). Beneški prefriganec je dobro vedel, da ta odgovor vsebuje odklonitev Greg-ve ponudbe in da dr. Gr. ga bo tako umel. Zato niti ni pričakoval od-

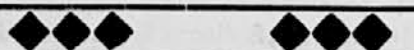
Došle so

zadnje — novosti
ženskega in moškega blaga za
jesenski čas!

Da je manufakturna trgovina
„Krojaške zadruga“
v Gorici
najsolidnejša
te stroke

o tem se je prepričal vsakdo,
kdor je kupoval blago v
isti. Trgovina se drži načela:
Dobro blago z nizko ceno
sta glavna pogoja, da si
trgovina ohrani med občinstvom
častno ime

Cene so stalne in v naši
trgovini ne poznamo nelega
prepiranja zaradi istih.

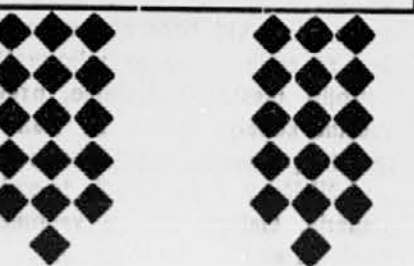
Blago je najboljšo in najcenejše
kot pri katerikoli konkurenčni
trgovini

Vsakdo naj enkrat poskuša
pri nas kupiti in gotovo se ne bo
varal

Zaloga je nedosegljiva te stroke
v Gorici in razpolaga s takim
blagom, s katerim ne more
razpolagati nobena trgovina te
stroke

govora na ta svoj odgovor. Nekateri klerikalci so pa tako mirni, neizkušeni v življenju in politiki, da resno mislijo, da radi tega ni prišlo do sporazuma med slov. in ital. klerikalci, ker dr. Gr. ni F-ju na to pismo nič odgovoril. Ali se smeje prošt F. tem klerikalcem v pest!

V Šempasu na Olavi so nameravali imeti prihodnjo nedeljo 18. t. m. javen shod, nekako v spomin šempaskega tabora, ki je vršil na istem prostoru pred 40 leti. Ker pa deželni zbor goriški ni še zaključen, in ker za časa zborovanja državnega ali deželnega zbora na deset milj v okraju se ne smejo sklicevati javni shodi — mora se opustiti ta manifestacija na veliko žalost prireditelja And. Gabrščka.

Zakaj molči Gabrščekova „Soča“ o velikanskem javnem škandalu, o ponarejenem volilnem zapisniku pri volitvi kmečkih občin za goriško okolico, vpraša zadnja „Gorica“. Tudi meni se zdi to čudno; kajti „Soča“ mora gotovo kaj o tem vedeti. Vže dne 24. marca t. l. je napisala o tej zadevi vest jako čudne vsebine, ki se glasi:

„Berbuč je še vedno deželni odbornik! — Volilne spise dobi pred otvoritvijo deželnega zbora — deželni odbor. Profesor Berbuč upa, da dobi tako v pest tudi vse spise svoje volitve. — Kaj vse bi se lahko zgodilo?!

Protestujemo proti takemu apetitu prof. Berbuča! Res je, da deželni odbor dobi v roke vse volilne spise, — toda ne stari odbor, marveč — novi.“

Vrhu tega, da „Soča“ z navedenimi besedami sumniči prof. B. na nečuten način, izraža zahtevo, naj se volilni spisi ne izročijo staremu deželnemu odboru, marveč novemu, v katerem bi sedela Gabršček in Gasser. Proti takemu apetitu svojega lastnika „Soča“ ne protestuje. „Soča“ je morala tedaj poznati zapisnikovo vsebino že 24. marca, predno je prišel v roke deželnemu odboru. Kod je hodilo „Sočino“ uredništvo, da je prišlo zgodaj do prepovedanega spoznanja? Kakšne zveze morajo biti med Gab. in državno hišo na Travniku? —

— Morilec vipavskega dekana leži v ječi na smrtni postelji. Te dni so ga prevedeli s sv. zakramenti za umirajoče.

— Morilka otroka — mati. Ljubljansko porotno sodišče je pred časom obsodilo na smrt Marijo Križanec. Cesar jo je pomilostil in te dni je ženska v ječi povila sinčka.

Listnica uprave. Naznanjamo cenjenim narcčnikom da vozni red, ki ga nekateri niso še prejeli, je priložen današnji številki lista.

Listnica uredništva: Dol. Tribuša: Dopis pride prihodnjič. Za dar es nemogoče.

Mestne novice.

m Inštalacija župana Bombiča. Včeraj popoldne je bil slovesno vmeščen novi goriški župan Jurij Bombič. Popoldne se je v mestni hiši zbralo staršinstvo in še precej občinstva. Vladni zastopnik grof Attems je prečital cesarjev odlok, s katerim je potrdil cesar izvolitev Bombiča goriškim županom. Ogovoril je novega župana ter mu polagal na srce blagor goriškega mesta. Novozvoljeni župan se je zahvalil grofu Attems za lepe besede ter razvil svoj program. Napraviti hoče nov vodovod, skrbeti za ceste, za kanalizacijo mesta, prevestrojiti mestno bolnišnico, prevestrojiti mestne kopelji, skrbeti za laški značaj goriškega mesta, se potegovati za ital. vseučilišče v Trstu itd. Za to pa je treba denarja. Galerija mu je venomer ploskala in sklicala svoj „evviva“.

Sinoči pa je bila po mestu bakljada na čast novemu županu, pri kateri je imela goriška mularija prvo besedo. Vpila je, kar ji je prišlo na jezik. „Vivva il nostro podestà popolare“, „Vivva Gorizia italiana“, „Abbasso i sciavi“ itd. Peli so znane laške pesmi, med drugimi tudi „Marameo“ itd. Vmes jesvirala mestna godba in fanfara iz zavoda mestnih sirot. Razsvetljava ulic, po katerih se je pomikal sprevod, ni bila bogsivedi kaka. Najlepša ulica in sicer vrtna. Je bila najslabše razsvetljena. Mestnih zastav je vihralo tu in tam še precej. Mularija je nosila lampijone in mestne zastave, ognjegasci pa baklje okoli godbe. Sprevod se je zbral na Telovadnem trgu, kjer je bil pravi šunder pri deljenju lampijonov. Nato se je jel pomikati sprevod po Vrtni in židovski ulici na Korenj, kjer je bil aretiran nek Slovenec, pek, češ, da je razsajal. Od tu je šel sprevod po Gosposki ulici na Travnik, skozi Raštelj in po Magistratni ulici pred stanovanje župana Bombiča na Tekališče Fr. Jos. Tu se je sprevod ustavil, in ko se je župan Bombič prikazal na Balkonu, mu je množica vpila „Evviva Bombič“. Godba je igrala par komadov, nakar je imel Bombič nagovor na ljudstvo. Rekel je med drugim: „Vi ste moji, jaz sem vaš! Kakor brani dunajski župan Lueger nemštvo na Dunaju, tako hočem tudi jaz braniti italijanski značaj Gorice“. Z nasprotne strani so z reflektorjem razsvetlili župana Bombiča. — Tako je končala ta bakljada in italijanstvo Gorice je s tem rešeno. Kakor smo izvedeli, se je sestavil poseben odbor, ki je imel nalog, hoditi od hiše do hiše nagovarjati ljudi, da morajo razsvetliti vsa okna. Sodeč pa po razsvetljavi, stoji italijanstvo Gorice na jako šibkih nogah, ako se pomisli, da so vsi Italijani razsvetlili svoja okna.

m Umrl je v Gorici dne 14. t. m. cvetnik Pavel pl. Bizzaro.

Iz goriške okolice.

g Ob pogrebu r. Pintarja, vzor moža v Pevmi so se nekateri naprednjaki v nekih gostilnah tako nespodobno obnašali, da so se vsi zgražali. Liberalna olika!

g V Kronbergu je letos obilno izvrstnega vina. Cena bo letos zdatno nižja kakor lani. Priporočamo se kupcem, naj bi prišli tudi k nam pogledat, ker kronberško vino je na glasu kot izborna kapljica. Vina smo pridelali letos, hvala Bogu okrog 4000 hl.

Iz kanalskega okraja.

kl Iz Avč. V nedeljo dne 18. oktobra t. l. bode v tukajšnjem katol. slov. izobraževalnem društvu predavanje. Predaval bode naš prečastiti gosp. vikar Simon Gregorčič.

Predavanje bo prav podučno. Za obilno vdeležbo vabi člane uljudno
o d b o r.

Iz cerkljanskega okraja.

c Cerklje. (Naša društva.) K s. izobrazb. društvo je povsem zadovoljno z moralnim in tudi z gmotnim uspehom zadnje velike javne prireditve. Kaj takega še ni bilo v Cerklnem. Liberalcev je kar sram; umolknili so. A ta naša prireditelja ni bila izčrpala vseh naših sil, ker smo začeli ob času tudi prirejati tudi javna predavanja, ki so bila dobro obiskana. Predaval je g. predsednik o habiburški dinastiji s posebnim ozirom na slovenske pokrajine. Dne 18. t. m. ob 1/3 pop. bo pa predaval o silno perečem vprašanju g. dr. A. Breclj, zdravnik v Gorici. Predavanje bo razjasnjeval s slikami.

Kmetijsko društvo je končno vendarle prejelo odlok dež. sodišča v

Trstu, v kojem je ugodno rešen njegov priziv proti okrožnemu sodišču v Gorici, ki se je branilo vpisati premenjena pravila v zadržni register.

Delež bo odselej po 2 K; pristopnine pa 1 K in bo tako omogočen pristop tudi širšemu občinstvu: bajtarjem, gostom in zasebnikom! Vabimo vse one, ki so premembo zahtevali in je težko pričakovali, da sedaj čimpreje pristopijo.

Naše km. društvo je eno najvažnejših v naši organizaciji. Na delo!

„Kmečka zveza“ priredi v nedeljo opoldne v Novakih, v hiši g. M. Bizjak 46, javen shod, na kojem bo poročal tudi g. dež. poslanec in župan A. Kosmač. Govorili bodo tudi drugi govorniki!

Zahvala. K. s. izobrazb. društvo v Cerklnem zahvaljuje kar vsjakreneje vsa ona bratska društva in telovadne odseke, ki so mu o priliki jubilejnega slavlja s sodelovanjem ali s posetom v tako častnem številu izkazali prijateljsko naklonjenost; pred vsemi pa izreka preserčno zahvalo K. del. družbi v Idriji, ki je poslala do 80 članov z zastavo in krasnim pevskim zborom, ki nas je zabaval; zahvaljuje tudi vse one gg. ki so mesto vstopnine blagovolili poslati kak podarek v dr. namene. Bog povrni!

O d b o r.

c Iz Šebrelj. Ker se me od gotove strani dolži da sem jaz pisal v 30. št. „Prim. lista“ notico iz Šebrelj o pok. Klemenčiču, s tem izjavljam, da jaz istega nisem pisal, in prosim tudi vredništvo, da mi to potrdi.

Rejec Anton, župan.

O p. uredništva: Potrjujemo to izjavo in izjavljamo, da nam g. župan ne o tem, ne o čem drugim ni poslal prav nobenega dopisa, niti ni bil z dotičnim dopisom v nobeni zvezi. Dopis smodobil od čisto druge strani.

c Dvogovor. V neki socialnodemokratični gostilni (ki jo za enkrat zamolčimo!) na Cerkljanskem se je vršil te dni naslednji dvogovor: Liberalce reče socialnemu demokratu: „Ako hočeš dobiti tvojo pravdo, potrebuješ prič, ki bodo zate priregle.“ Socialni demokrat odgovori: „Kaj prisega; jaz dobim ljudij, kolikor čem, ki mi bodo za 1 goldinar cel dan po krivem prisegali!“ Žalostno, a resnično!

c Št. Viška gore. Dne 4. t. m. smo imeli veliko slavnost. Blagoslovili smo novi kip sv. Jožefa. Domači č. gosp. župnik je v jedrnatem govoru popisal življenje sv. Jožefa, nakar smo v procesiji odšli za kipom, ki so ga nosili 4 močje. Vse je bilo okrašeno, topiči so pokali, zvonovi pritrkovali. Po procesiji so bile v cerkvi pete litanije in blagoslov. Kip je zapustil rajni mladenič Jožef Prevanje iz Prapretna pri Št. Viški gori. Bog mu daj večni mir! — Imamo veliko sušo. Kmalu bo manjkalo vode. Repa se bo potušila, korenja ne bo, ajdo je vzela toča, kapus so snedle gosenice itd. itd. Kaj bo?

Iz komenskega okraja.

km Iz Nabrežine. Osmo zapoved se glasi: Ne pričaj po krivem zoper svojega bližnjega t. j. ne laži in ne obrekuj! Znanemu nabrežinskemu dopisniku v „Delavskem Listu“ leži naš č. g. kurat posebno v želoču. Za to so ga semtertje spominja v svojih dopisih. Kot pristen socialist se poslužuje pri tem laži, obrekovanja natočevanja in zavijanja, zanašajoč se na rzsočnost svojih bravcev, kojim je vse njegovo pisarenje pristna resnica, zlasti če je naperjeno proti „farjem“. Pred nekoliko časa je n. pr. napisal dopis, v katerem je popisal g. kurata kot neusmiljenega, brezsrčnega in krutega trinoga, v primeri s kojim so bili rabeljni nekdanjih rimskih cesarjev

pravi „fašarji“. Klical je grom in peklo nad njegovo glavo, napovedal sednjiško ova dbo, zahteval najstrožjo kazn tako, da vsak, ki je to bral, si je moral misliti g. kurat je zaslužil če ne na vešala gotovo pa 15 do 20 let zapora v Gradšču. Da pri tem tudi ni pozabil zaničevati in zamehovati sv. spoved, se razume samo po sebi, saj socialistom je vera postranska — zasebna stvar. Zakaj pa vse to? Zato, ker je g. kurat o priliki šolarake (sv. izpovedi nekatere nemirne in razposajene dečke po lahkoma udaril po glavi. Obljubil je tudi, da hoče natančno poročati o izidu sodne obravnave. Sodna obravnava se je vršila že v prvi polovici meseca julija. G. kurat je bil občežbe oproščen, toda bahati in širokoustni dopisnik tega v „Delavskem Listu“ še ni sporečil, kakor je obljubil Morda se je zanašal on in njegova „ganga“ na vsključno obravnavo, pri kateri so se posebno zanašali na „svolga“ t. j. socialistovskega odvetnika g. dr. Tuma. Tudi pri vsključni obravnavi je bil g. kurat oproščen, [a znani dopisnik pa zopet molči in nič ne sporoča o izidu. Zakaj? Zato, — kakor je vsem Nabrežincem dobro znano, ker dopisnik je, hoče ostati in ostane podli lažnik in obrekovalec.

Glasnik „Goriške zveze“

gz Vabilo k občnemu zboru „Krojaške zadruge, registrovane zadruge z omejeno zavezo“ v Gorici, ki se vrši v četrtek dne 22. oktobra 1908 s sledečim dnevnim redom v posvetovalnici „Centralne posojilnice“ (bivši Hotel Central) ob 10^h uri zjutraj: 1. Poročilo načelstva in potrjenje računskega sklepa za l. 1907. 2. Sklepanje glede porazdelitve čistega dobička. 3. Volitev načelstva in nadzorstva. 4. Slučajnosti.

Ivan Bajt, predsednik.

Mala peč na špirit

Kopelj za sedenje

obe v najboljem stanu
sta na prodaj
po nizki ceni.

Kje, pove upravitelj „Prim. L.“

Podpisani priporočam p. n. slavnemu občinstvu v mestu in na deželi svojo izvrstno

delavnico.

Izvršujem točno in pošteno po naročilu vsem gg. odjemalcem po najnovejših vzorcih. Pričakujem obilnega naročila in bilježim

z odličnim spoštovanjem

Ivan Šuligoj,

krojaški izvedenec

ulica sv. Antona 12, GORICA.

Malo semenišče potrebuje

HLAPCA,

ki bi se nekaj razumel tudi v vrtnarskih delih. Ponudbe, izpolnjene s priporočilom dušnega pastirja, naj se pošiljajo vodstvu zavoda. M M M M M M M M M M

Javen shod slovenskih kmetov-kolonov v Vipolžah.

Več stotin kmetov-kolonov se je zbralo v nedeljo v Vipolžah. Shod se je radi tega moral vršiti pod milim nebom. Govorila sta dr. A. Pavlica in vodja Premrou. Poslanec Fon, ki je bil tudi namenjen, je bil zadržan. Obljubil je, da bo v kratkem sklical v Brdih shod, kjer bo poročal o korakih visoke vlade glede kolonstva.

Dr. Pavlica je razvijal te-le misli: Na prizadevanje naših gg. poslancev je poslala vlada meseca aprila t. l. dvornega svetnika dr. Schullern-a v Furlanijo in v Brda, da bi se z lastnimi očmi prepričal o kolonskih razmerah. Dr. Schullern je našel žalostne razmere v Brdih in je o njih poročal poljedelskemu ministru Ebenhoch-u. Nato je poljedelski minister Ebenhoch izrekel dne 15. junija t. l. v zbornici te-le besede: „Rešitev kolonskega vprašanja bi bila v korist posestnikom in kolonom“.

Na tem stališču stojimo tudi mi. Mi nočemo delati nobene krivice posestnikom. Hvala Bogu, da je še mnogo takih posestnikov, zlasti slovenskih, ki postopajo pravično. Pri takih posestnikih koloni napredujejo, ker si kupujejo polagoma posestva, živino itd. Mi se bojujemo le proti krivicam. Koristiti hočemo v prvi vrsti ubogim in zatiranim kolonom, katerih jed je krompirček zjutraj, krompirček opoludne in krompirček zvečer.

Dne 23. junija t. l. je govoril dr. Schullern v kmetijskem odseku državnega zbora za proučevanje kolonskega vprašanja približno tako-le: 1. Na Goriškem je res potrebna glede kolonstva reforma in pomoč. 2. Sedanje kolonstvo ovira razvoj kmetijstva. Celo floksero so mu v nekaterih krajih imenovali ljudje veliko dobroto, ker da je prisilila gospodo, da je prodala zemljišča kolonom. 3. Kjer so kontrakti kruti in krivični, je navadno tudi obdelovanje zemlje slabo.

V tej seji je nemški kršćansko-socialni poslanec Schöphcr predlagal: 1. Kontrakte naj državna oblast pregleda. 2. Država naj pomaga kolonom pri nakupovanju zemljišč z brezobrestnimi posojili, ki naj jih koloni polagoma amortizujejo.

Nemški nacionalce Waldner je o tej priliki rekel, da so bile v Irlandiji svoj čas enake razmere. Zdej so odpravljene, kar je na razvoj kmetijstva dobro vplivalo!

Dvorni svetnik dr. Schullern je ob koncu izjavil, da svoje sodbe o rešitvi tega vprašanja ne more še izreči, ker hoče še proučevati.

Dne 4. avgusta t. l. je vladni časopis „Wiener Zeitung“ objavil načrte, ki jih misli vlada izvršiti na Goriškem. Meji temi načrti se nahaja tudi točka o kolonih. Vlada obljublja ubogim kolonom podporo pri nakupovanju zemljišč.

Tako stoji stvar pri c. kr. vladi. Mi hočemo danes to prašanje trezno presoditi in poslati visoki vladi, državnemu in deželnemu zboru resolucije, o katerih se zedinimo. Moje misli glede kolonskega vprašanja so:

1. Kolonski kontrakti naj bi bili pod državnim nadzorstvom. Že to samo bi pomirjevalno vplivalo na razburjeno kolonsko ljudstvo. V tem slučaju bi koloni vedeli, da je neka oblast, ki jih varuje. Kakor pregleduje in nadzoruje država kleti in prodajanje vina, tako naj bi nadzorovala tudi kolonske kontrakte. Kakor ni pregledovaje kleti posestnikom nobena škoda in krivica, prav tako bi tudi nadzorovanje kontraktov ne bila njim nobena krivica.

Na ta način bi se zabranila marsikatera govorica in marsikatera zloraba gospodov oskrbnikov, ki je posestnikom samim neljuba. Državna oblast mora čuvati, da se nikjer ne kršijo pravice. Zato mora nadzorovati kapital, obrestovanje, pogodbe itd. Kdor je v stiski, je prisiljen sklepati tudi take kontrakte, ki so očitno krivični. To mora država zabranjevati. Kolonski kontrakti v Brdih so v prav mnogih slučajih krivični in bi bila sveta dolžnost krivico odpraviti. Državna oblast naj bi nadzorovala tudi stanovanja, v katerih stanujejo koloni.

2. V korist posestnikom in kolonom bi bilo, ko bi se kontrakti delali za več let, recimo 5 ali 10 let. V tem slučaju bi kmetje z veseljem obdelovali zemljo, ker bi vedeli, da bodo uživali sadove svoje pridonosti. To edino je tudi pravično, kajti delo, ki je opravlja kmet letos, rodi sadove še-le za nekaj let. Do teh sadov pa kmet ne more priti, ako mu dajo slovo že po enem letu.

3. Država naj bi zlasti nadzorovala način, kako se daja kolonom slovo. Napoved slovesa naj bi se vselej naznanila v to postavljeni državni oblasti. Slovo naj bi dobilo veljavo še-le takrat, ko bi je postavljena oblast odobrila. S tem bi se zabranjevale vnebovpijoče krivice, ki se gode kolonom. Škode bi ne imeli posestniki od tega prav nobene.

4. Država in dežela naj bi podpirala kolone z brezobrestnimi posojili za nakup zemljišč. Ta posojila naj bi kmetje polagoma vračali. Postava naj bi določila, da na taka zemljišča ni dovoljena nobena vknjižba.

5. Država in dežela naj bi pomagala ob času uim in vremenskih nezgod ne samo posestnikom, ampak tudi kolonom. Od česa naj živijo ubogi koloni v zapadnih Brdih, ki jim je toča že pet let zaporedoma vzela vse pridelke?

6. Koloni naj bi bili vsi zavarovani za onemoglost in starost, kakor obrtni delavci. Po vladnem programu bodo zavarovani za onemoglost in starost obrtni delavci, ki nimajo 2400 K letne plače in ki stalno delajo več kot tri dni v tednu. Poljedelski in gozdni delavci, ki ne spadajo pod poselski red, bi ne bili zavarovani. Posli bi bili sicer zavarovani, toda za bolezen le deloma. Izključeni bi bili mali posestniki in mali obrtniki. Tudi koloni bi po vladnem načrtu ne bili zavarovani. To bi gotovo ne bilo pravično, ker koloni so najrevnejši delavci. Koloni se od te dobrote ne smejo izključiti, čeprav bi se izključili mali posestniki! Penzije za starost, ki jih bodo uživali oni po 65. letu, ki bodo plačevali zavarovalnino vsaj 1200 tednov in penzije za onemoglost, ki jih bodo vživali onemogli, ki so plačevali zavarovalnino vsaj 200 tednov bodo: Za 1. razred 120 K na leto, za 2. razred 150 K, za 3. razred 180 K, za 4. razred 210 K, za 5. razred 240 K in za 6. razred 270 K na leto. Za vsako penzijo bo država plačevala 90 K na leto. Kolonskim družinam bi bilo s tem zelo pomagano.

7. Velika nesreča za uboge kolone je špekulacija z zemljišči. Kapitalisti kupavajo obširna zemljišča, na katerih živijo ubogi koloni, jih potem razkosavajo in drago prodajajo. Navadno kupijo drugi. Kolon je prisiljen zapustiti grudo, ki jo je njegova družina obdelovala že leta in leta ali pa drago plačati kapitalistu. Taki žalostni slučajji so se v zadnjem času pogostoma dogajali. Zato pa je nujno potrebno, da se špekulacija z zemljišči postavno omeji.

8. Velika dobrota in stalna pomoč za kmeta — kolona je zadrugištvo. Posojilnice, ki smo jih zasnovali v Brdih bodo odločilnega pomena za rešitev kolonskega vprašanja. Posojilnica lahko prekrži račune kapitalista, ker sama

lahko kupi obširna posestva, ki jih potem razdeli mej kolone. Posojilnice rešujejo kmete iz odirskih rok. Velikega pomena za kmeta je zadrugištvo. Dalje tudi z ozirom na nakupovanje kmetijskih potrebščin in razprodajanje kmetijskih pridelkov. Za povzdigo gmotnega stanja našega kolonstva so tudi zavarovalnice za govejo živino. Kaj bi ne bilo nobene vasi v Brdih, kjer bi ne bilo podružnice deželne zavarovalnice za govejo živino.

9. Država in dežela naj bi dala briškemu ljudstvu zasluzka s tem, da bi se zgradile v Brdih prepotrebne ceste in dolgo že pričakovana briska železnica.

10. Podpiralo naj bi se kmetijstvo, zlasti tretorejstvo s tem, da bi se revnemu ljudstvu brezplačno delile trte za nove nasade, ker se trtna uš že oglasa. Brda so najboljši najpripravniji svet za sadje. Zato naj bi se sadjerejstvo krepko podpiralo.

Govornik omenja še slovenskega sirotišča, ki ga revno ljudstvo nestrpno pričakuje in izobraževalnih društev, ki bi širila mej koloni omiko, napredek, treznost in varčnost. Ob koncu svojega govora navetuje ustanovitev društev za kolone.

Po končanem govoru dr. Pavlice začeli so se oglašati koloni iz vseh krajev slovenskih Brd razlagajoč svoje tužne razmere. Točbe so merile zlasti na nekatere oskrbnike. Slišali smo prežalostne reči, ki smo si jih zabilježili, da jih sporočimo na pristojno mesto. Bil je en glas, ki so ga ponavljali tisoči: Rešenje in sicer kmalu!

Za tem je nastopil g. vodja Premrou, ki je govoril o zadrugištvu z ozirom na kolonstvo. Povedal je, kako si pomagajo koloni v Italiji, kakor je sam videl nedavno. Katoliška stranka združuje kolone v zadruga. Zadruga sprejema v najem obširna posestva. Zadruga skrbi, da se delo in dobiček pravično razdeli. Govornik opominja vse navzoče kmete in kolvne, naj se tesno oklenejo posojilnic in zadrug, ki smo jih ustanovili v Brdih. Koristi se bodo pokazale še-le za nekaj let!

Dr. A. Pavlica prebere resolucije, ki se sprejmejo soglasno in z velikim navdušenjem. Te resolucije (ki jih objavimo v prihodnji številki) se odpošljejo ministerskemu predsedniku, državnemu in deželnemu zboru. Govornik zagotovi zbrano množico, da si bo naša stranka resno prizadevala pomagati ubogim kolonom, ki krivico trpe. Vsega ne bomo mogli na en dan doseči. Vsaka dobra stvar zahteva vztrajnega boja, a pravica bo zmigala. Govornik sklene nad dve in pol ure trajajoče zborovanje z besedami: Vse v boljše bodočnost slovenskega kolonskega ljudstva pod slavno vlado Nj. Vel. cesarja Franca Jožefa I. (Na stotine zbrani možje so pri teh besedah dvignili klobuke in navdušeno zaklicali: Živio, živio živio!

Naj omenimo, da so bili na zborovanju možje vseh strank. Zastopani so bili tudi nekateri slovenski veleposestniki. Tudi ti so nam na koncu priznavali, da se gode nekaterim kolonom res krivice. Kljub ogromni množici, ki se je bila zbrala, je bil red ves čas zanimivega zborovanja izboren. Bog blagoslovi započeto delo!

Cerkvena mizarska dela
v rimskem in gotičkem slogu
izdeluje
A. Černigoj-Gorica.

Loterijske številke.

10. oktobra.

Trat 62 19 77 59 51
Linc 28 32 64 10 76

Rojaki!
kupujte narodni kolek
„Šolskega Doma“.

Otvoritev

nove mesnice

v Gorici

ulica Sv. IVANA št. 3.

Slavnemu občinstvu in posebno goriškim gg. gostilničarjem ter p. n. zavodom naznanjam, da sem otvoril s 1. septembrom t. l. lastno mesnico v Gorici v središču mesta

ulica Sv. Ivana št. 3.

Zagotavljam točno in dobro postrežbo ter se priporočam za obilen obisk udani

Adolf Urbančič
mesar.

Peter Cotič,

čevljarski mojster, Gorica,

Gosposka ulica 1
Raštelj 32.

Zaloga vsakovrstnih čevljev za odrasle in otroke. Naročila z dežele se po pošti razpošiljajo. Cene zmerne.

Odlikovana pekarija

in sladčičarna

K. Draščik

v Gorici na Kornu

(v lastni hiši)

izvršuje naročila vsakovrstnega peciva, torte, kolače za birnance in poroke, pince itd. Prodaja različna fina vina in likerjev na drobno ali v orig. buteljkah. Priporoča se sl. občinstvu. Cene jako nizke.

PROSTOVOLJNO

je na prodaj

v Solkanu v bližini državnega kolodvora, lepa hiša s 5 stanovanji, s hlevom za 6 krav, prostornim zemljiščem, s zaprtim dvoriščem. Vsega zemljišča je približno 7 oralov z vinogradom. Natančnejša pojasnila poižvedo v ulici Fornace pri majorju Dreyhaupt v Gorici. . . . .

Isče se

trgovskega sotrudnika zmožnega dež. jezikov v govoru in pisavi, kateri bi bil tudi pripravljen za potovanje. Vstop takoj, plača po dogovoru. Kje pove upravništvo „Prim. Lista“.

Zaloga.

Podpisani priporoča p. n. občinstvu v mestu in na deželi svojo

trgovino z lesom, cementom, peskom, drvmi in ogljem

na Volčjdragi pri postaji c. kr. državne železnice.

Josip NARDIN, trgovec.

Svoji k svojim!

ŠTEFAN NOSIČ

naslednik Antona Pucelja

uljudno naznanja slav. občinstvu, da je prevzel od g. Pucelja znano

edino slovensko brivnico v Gorici, na Travniku.

Zagotavlja postrežbo v popolno zadovoljnost, se priporoča za obilen obisk. Sprejema vsa v to stroko spadajoča dela kakor: maskiranje, vlasulje, brade itd. Kupuje zmedene lase po najvišji ceni.

Svoji k svojim!

VIKTOR TOFFOLI

GORICA

Velika zaloga oljkega olja iz najugodnejših krajev

Oljkino olje po 96 v. liter	
naravno oljkino K 1:04	Marsiglia . . . K 1:28
strsko " " 1:12	Bombay . . . " 1:20
Corfu " " 1:20	Bari . . . " 1:40
Puglie " " 1:28	Luca . . . " 1:60
esih vinski	najfinejše . . . 2-
	Milo in luči.

Priporočam čč. duhovščini in cerkvenim oskrbnikom.

Edina zaloga oljkega olja v Gorici, via Teatro 20 in via Seminario 10.

Učni zavod za deklice.

Šolske sestre

Trst, ulica Pasquale Besenghi 14.

Izvrsten položaj, krasen razgled na morje in okolico, čist zrak, vrt z igrališči, novo moderno opremljeno poslopje, električna razsvetljava, kopališče, telovadnica.

V š. l. 1908/9 se otvori poleg ljudske šole I. in III. raz. dekliškega liceja, trgovski tečaj in gospodinjstva šola.

Hrana in stanovanje za notranje gojenke mesečno 60 kron, dnevne gojenke 24 kron.

Šolnina za ljudsko šolo in trgovski tečaj 10 kron, licej 16 kron, gospodinjstva šola 20 kron.

Začetek šol 1. oktobra.

XXXXXXXXXX

Delavnica cerkvenih posod in cerkvenega orodja

Fr. Leban

Gorica,
Magistratna ulica šte. 5.

Priporoča preč. duhovščini svojo delavnico cerkvenega orodja in cerkvenih posod, svečnikov itd., vsakovrstnih kovin v vsakem slogu po najnižjih cenah. Popravlja in pravnavlja stare reči.

Blago se razpošilja franco.

Prodajalna Katoliškega tisk. društva

v Trstu

pri veliki pošti — ulica delle Poste št. 9.

se priporoča za nakup raznih molitvenikov, kipov, križev, rožnih vencev, podob malih in velikih, svetinj, cerkvene obleke, voščenenih sveč, pisarniških potrebščin, i. t. d. . t. d. i. t. d.

Za časa sv. misijona lepe misijorske podobice z slovenskim besedilom. Ob 50-letnici mašništva sv. Očeta: podobe Pija x. na platno z lepim okvirjem.

Zaloga tiskovin za častite župne urade.

Za obilo naročil in obiska od čč. gg. duhovnikov kakor p. n. občinstva se priporoča z velespoštovanjem

„Katol. tisk. društvo“ TRST.

Anton Potatzky

v Gorici, na sredni Raštela hlš. št. 7.

Trgovina na drobno in debelo.

Najceneje kupovališče nürnberskega in drobnega bagater tkanin, preje in nitij.

Potrebščine

za pisarne, kadlice in popotnike.

Najboljše šivanke in šivalne stroje.

Potrebščine

za krojače in čevljarje.

Svetinjice, rožni venci mašne knjižice.

Hišna obovala za vse letne čase.

Posebnost:

semena za zelenjave, trave in detelje.

Majbolje oskrbljena zaloga za kramarje, krošnjarje, prodajalce po sejnih in trgih ter na deželi.

I. ZORNIK

Gorica — Gorica

sedaj Gosposka ulica 11.

priporoča najtopleje svojo največjo zalogo vsakovrstnega blaga kakor:

Perilo za gospode, jäger perilo, ovratnice, rokavice, nogavice, dežnike, okraske za obleke, pasove, predpasnike, moderce, vzenja čipke, fina mila i. t. d. volnene šerpe in rute, — najlepša zaloga vsakovrstne kožuhovalne ovratnike po nedosežno nizkih cenah. Voščeno platno za mize v veliki izberi

Svoji k svojim!

Staroznana narodna tvrška:

Anton Iv. Pečenko

GORICA, ulica Jos. Verdi 26

postreže pošeno in točno s pristnimi belimi in črnimi vini iz lastnih in drugih priznanih vinogradov; potem s pylzenjskim pivom „prazdroj“ iz sloveče češke „Meščanske pivovarne“, in izbornim protivinskim pivom iz pivovarne kneza Schwarzenberga v Protivinu na Češkem, in sicer v sodčkih in steklenicah; z domačim pristnim tropinocem I. vrste, lastnega pridelka v steklenicah.

Vino dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstrijsko-ogrske države v sodih od 56 lit. naprej franco goriška postaja.

Cene zmerne.

Anton Kuštrin,

trgovec v Gorici
Gosposka ulica št. 25

priporoča častiti duhovščini in slavnemu občinstvu v mestu in na deželi svojo trgovino jedilnega blaga n. pr. kavo Santos, Sandomingo, Java, Cejlon. Portoriko itd. Olje: Lucca, St. Angelo, Korfu, istrsko in dalmatinsko. Petrolej v zaboju. Sladkor razne vrste. Moko št. 0, 1, 2, 3, 4, 5. Več vrst riža. Mljivecve prve in druge vrste, namreč ob 1/2, kila in od enega funta. Testenine iz tvornice Žnidaršič & Valenčič. Žveplenke družbe sv. Cirila in Metoda. Moka iz Majdičevega mlina iz Kranja in iz Jochmann-ovega v Ajdovščini. Vse blago prve vrste.

Lekarna

Cristofolletti v Gorici

Prave in edine žel. kapljice
in snamko sv. Antona Padovanskega.

(Varstvena snamka)

Zdravilna moč teh kapljic je neprekosljiva. — Te kapljice uredijo redno prebavljanje, če se jim dvakrat na dan po jedno žličico popije. — Okrepé želodec, storé, da ugine v kratkem času omotica in životna lénost (mrtvost). Te kapljice tudi storé, da človek raje je

Cena steklenici 60 vin.

Prva in edina slovenska kleparska delavnica v Gorici, ulica sv. Antona št. 7 (v Kopačevi hiši)

se toplo priporoča za vsa stavbena in galanterijska dela za cerkve in stolpe, katere napravi po načrtu

Josip Patek, naslednik Karola Čufer

priporoča se tudi vsem gg. odjemalcem, posebno pa kmetovalcem. V zalogi ima: mehe za žveplanje, zadnji sistem Skropilnic za vitrijol, polivalnike za zte in patentirane ventilatorje za dimnike i. t. d. poprave se izvršujejo točno in po najnižji ceni.

A. Fajt

pekovski mojster v Gorici,
tekališče Fr. Josipa 2 (lastna hiša)

Izvršuje naročila vsakovrstnega peciva za nove maše in godove, kolače za birmance in poroke itd. Vsa naročila izvršuje točno in natančno. Prodaja fino pecivo, likerjev.

Peče tudi najfinejše pecivo.

Svoji k svojim!

Goriška zveza gosp. zadrug in društev v Gorici,
registrovana zadruga z omejeno zavezo.

posreduje

pri nakupu kmetijskih potrebščin in pri prodaji kmetijskih pridelkov

V zalogi ima:

modro galico, žveplo, razna umetna gnojila, gumijeve vezi, belo in živinsko sol, otrobi debele in drobne, turšico, moko, klajno apno in drugo.

Člani pridruženih zadrug se pri prevzemanju blaga morajo izkazati s člansko knjižico zadruga in posojilnice, h kateri pripadajo.

Zaloga je v hiši „CENTRALNE POSOJILNICE“ v Gorici, bivši „Hotel Central“.

Telefon št. 72

Poštnohran. rač. št. 51.292

„CENTRALNA POSOJILNICA“

V GORICI

registrovana zadruga z omejeno zavezo v lastni hiši
M M Corso Giuseppe Verdi št. 32, I. nadstropje M M

Sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldan in jih obrestuje od 1. jan. 1908 dalje po 5%. Daje posojila na menice po 6 1/2% in na vknjižbo po 5 1/2%. Dalje daje posojila na 5-letno mesečno odplačevanje ki znaša od vsacih 100 K 2 na mesec

Stanje hran. vlog dne 31. dec. 1907 K 1,816.352.73
Promet due 31. decembre 1907 . . . K 5,457.131.53